

Vergaderjaar 2014–2015

27 565

Alcoholbeleid

32 793

Preventief gezondheidsbeleid

Nr. 129

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 oktober 2014

Uw Kamer heeft mij gevraagd vóór het AO Alcoholbeleid van 9 oktober aanstaande mijn reactie op het onlangs gepubliceerde HBSC-rapport¹ te sturen. Met deze brief voldoe ik aan dit verzoek. Gelet op het onderwerp van het Algemeen Overleg en de gestelde deadline ga ik vooral op de onderzoeksresultaten van het onderwerp alcohol in.

Health Behaviour of School Aged Children

Health Behaviour of School Aged Children (HBSC) meet de leefstijl en psychosociale factoren onder scholieren van 11 tot 16 jaar. In totaal deden ruim 7.000 jongeren mee, afkomstig van bijna 150 scholen. Het onderzoek peilt o.a. roken, drinken, bewegen, gezond eten, cannabisgebruik, seksuele gezondheid, pesten, psychische en psychosomatische klachten. Ook ouders is anoniem gevraagd naar hoe zij denken over gezondheid en welzijn van hun kinderen. Het HBSC-onderzoek maakt deel uit van een internationaal onderzoek dat eens in de vier jaar in meer dan 40 landen plaatsvindt onder auspiciën van de WHO. De internationale resultaten worden begin 2015 bekend. Het onderzoek is uitgevoerd door de Universiteit Utrecht, het Trimbos-instituut en het Sociaal-Cultureel Planbureau.

Vooraf op het gebied van roken en drinken wordt door de onderzoekers een ware cultuuromslag geconstateerd. Het aandeel jongeren dat rookt, alcohol drinkt of cannabis gebruikt, is flink gedaald. Die conclusie trekken zij uit de analyses over een langere periode van tien jaar. Maar de percentages zijn vooral de afgelopen twee jaar gedaald. Het aantal jongeren in de middelbare schoolleeftijd dat ooit alcohol heeft gedronken is de afgelopen tien jaar sterk gedaald van 84 naar 46%. Vooral de laatste twee jaar was de afname fors, van 64% naar 46%. Het aantal jongeren dat de laatste maand alcohol dronk is scherp gedaald van 55

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

naar 27%. De daling in alcoholgebruik is het sterkst onder de jongste leeftijdsgroepen van 12-, 13-, en 14-jarigen en minder pregnant onder 16-jarigen. Degenen die wel drinken vertonen geen afname in de hoeveelheid die ze drinken. Onder hen die maandelijks drinken nam het aantal binge-drinkers (5 glazen of meer op een avond) zelfs toe van 64% in 2011 naar 72% in 2013.

Opleidingsniveau blijkt een krachtige voorspeller van het middelengebruik: dagelijks roken, binge-drinken en sporadisch en regulier cannabisgebruik is veel gebruikelijker op het VMBO dan op HAVO/VWO. De verschillen zijn het meest uitgesproken tussen VMBO-b en het VWO.

Ouders steunen in overgrote meerderheid de verhoging van de leeftijdsgrenzen alcohol en tabak van 16 naar 18 jaar (bijna 90% van de ouders ondersteunt de verhoging voor het kopen van tabak en 83% ondersteunt de verhoging voor het kopen van alcohol). Zij zijn ook strenger geworden en stellen duidelijker grenzen aan hun kinderen als het om roken en drinken gaat. Dat doen ze ook met meer zelfvertrouwen en met meer effect.

Voor de toekomst bevelen de onderzoekers aan meer aandacht te schenken aan a) oudere leeftijdsgroepen en b) opvoedingsstijl van ouders uit lagere opleidingsniveaus en gezinnen met weinig welvaart.

Reactie

Het is positief dat zoveel jongeren minder middelen zijn gaan gebruiken. De daling in alcoholgebruik is het sterkst onder de jongste leeftijdsgroepen en juist in die jongste groepen is de kwetsbaarheid voor middelengebruik het grootst. De oudste groep – in dit onderzoek de 16-jarigen – blijken nog wel veel te drinken.

Ten tijde van het onderzoek lag de leeftijdsgrens op 16 jaar. Ik hoop dat met de verhoging van de leeftijdsgrens naar 18 jaar ook voor 16- en 17-jarigen de daling verder door zal zetten. Sinds eind 2013 loopt er een meerjarige campagne met als doel het versterken van de norm dat het normaal is als je voor je 18e niet drinkt (en rookt): NIX18. Maar ik beperk me niet alleen tot het verhogen van de leeftijdsgrens. Ik zet ook in op middelenpreventie in de horeca en op evenementen via het Trimbos-programma Veilige en Gezonde Horeca en Evenementen. Binnen dat programma wordt momenteel ook geprobeerd meer zicht te krijgen op het middelengebruik van (minderjarige) studenten (MBO, HBO, WO) om preventie daar in de toekomst beter op te kunnen afstemmen. Ook binnen de NIX18 campagne is aandacht voor minderjarige studenten.

Mooie resultaten betreffen ook de rol van de ouders. Zij steunen in overgrote meerderheid de verhoging van de leeftijdsgrenzen alcohol en tabak. En stellen met meer zelfvertrouwen en met meer effect duidelijker grenzen aan het gedrag van hun kinderen. De onderzoekers adviseren wel meer aandacht voor de opvoedingsstijl van ouders uit lagere opleidingsniveaus en gezinnen met weinig welvaart.

Binnen het schoolprogramma De Gezonde School en Genotmiddelen dat momenteel wordt herzien, komt veel aandacht voor de rol van ouders als het gaat om voorlichting over middelengebruik. Via de NIX18 campagne proberen we ouders te stimuleren om «de afspraak van NIX» met hun kinderen te maken en zijn er materialen beschikbaar voor ouders. We hebben al gehoord dat ouders zich gesteund voelen in hun opvoeding door het verhogen van de leeftijdsgrenzen.

Er is ook een website hoepakjijdataan.nl van het Trimbos-instituut met tips en verhalen. En met oefeningen hoe het gesprek met kinderen te voeren. Bijvoorbeeld op het moment dat het kind voor het eerst zonder ouders op vakantie gaat. Naast de website heeft het Trimbos-instituut ook veel

andere materialen voor ouders over opvoeding en alcohol. Trimbos verwerkt de uitkomsten van het onderzoek in de verdere doorontwikkeling van haar materialen.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn